

Išrinktajam Seimo nariui Vytautui Mitalui

Išrinktajai Seimo narei Monikai Ošmianskienei

DĖL VALSTYBINIO KRITINIO RYŠIO TINKLO IR RYŠIŲ REGULIAVIMO TARNYBOS VALDYMO MODELIO

Prasidedant naujai LR Seimo kadencijai Lietuvos verslo konfederacija, asociacija INFOBALT, asociacija „Investors' Forum“ ir elektroninių ryšių operatoriai nori atkreipti Jūsų dėmesį į dvi šiuo metu svarstomas teisėkūros iniciatyvas: Valstybinio kritinio ryšio tinklo (toliau – VKRT) steigimo bei Ryšių reguliavimo tarnybos (toliau – RRT) valdymo modelio klausimus. **Skubotas jų priėmimas ir įgyvendinimas turėtų rimtų neigiamų padarinių Lietuvos elektroninių ryšio sektoriui bei lemtų valstybės resursų švaistymą.**

Raštą pasirašiusios organizacijos bei operatoriai palaiko idėją, kad esamą valstybės mobiliojo ir radijo ryšio tinklų infrastruktūrą būtina centralizuoti bei modernizuoti. Tačiau tai turi būti daroma ne skubotai, o įvertinus galimas alternatyvas ir išdiskutavus su visomis pusėmis.

2020 m. rugsėjo 16 d. LR Vyriausybės pasitarime buvo pritarta LR Susisiekimo ministerijos parengtai VKRT modelio koncepcijai. Pagal šią koncepciją **valstybė planuoja pasistatyti naują mobiliojo ryšio tinklą** (bokštus ir kitą infrastruktūrą). Vyriausybės protokoliniu sprendimu (toliau – Protokolinis sprendimas) LR Vidaus reikalų ministerijai (toliau – VRM) taip pat buvo pavesta kreiptis į RRT dėl **2x15 MHz dažnių ruožo iš 700 MHz dažnių juostos (30% nuo visos 700 MHz dažnių juostos) ir 3500 MHz dažnių ruože esančios 100 MHz pločio juostos (25% nuo visos 3500 MHz dažnių juostos) rezervavimo VKRT reikmėms.** Nors tai yra pagrindinės, 5G technologijai pritaikytos, dažnių juostos – esminės rinkos dalyviams artimiausiu metu diegiant 5G Lietuvoje. Prieš rezervuojant dažnius, yra būtina atlikti tikslią poreikių bei realizacijos analizę (preliminariai valstybė planuoja skirti 43 mln. EUR VKRT kūrimui). Priešingu atveju, toks neefektyvus 700 MHz ir 3500 MHz radijo dažnių juostų panaudojimas VKRT kūrimui stipriai pakenks naujos kartos 5G tinklų vystymuisi ir plėtrai Lietuvoje, nulems žymių Lietuvos technologinį atsilikimą bei investicijų sumažėjimą.

Atkreipiame dėmesį, jog pagal Europos Sąjungos Elektroninių ryšių komiteto (angl. *Electronic Communications Committee ECC*) sprendimą ECC Decision (16)02¹ tokiems tinklams kaip VKRT galima naudoti dažnius iš 700 MHz juostos ir nerezervuojant 30% nuo visos 700 MHz dažnių juostos VKRT reikmėms, tačiau rekomendacijoje nieko nekalbama apie 3500 MHz juostą. **Nei viena kita Europos Sąjungos narė valstybės reikmėms nėra rezervavusi dažnių ruožo 3500 MHz juostoje. Taip pat beveik visos Europos sąjungos valstybės, kuriose jau paskelbtas 700 MHz aukcionas, valstybės reikmėms nėra rezervavusi dažnių iš 700 MHz dažnių juostos.** Be to, prieš Vyriausybei patvirtinant VKRT koncepciją, ji nebuvo derinta nei su rinkos dalyviais, nei su verslo organizacijomis. **Nebuvo įvertintos kitos galimos, mažiau investicijų reikalaujančios bei kitose šalyse sėkmingai įgyvendinamos, VKRT steigimo alternatyvos. Pavyzdžiui, komercinio operatoriaus tinklo resursų nuoma ar hibridinis tinklas, kai tinklo branduolys (angl. *Core network*) būtų realizuojamas valstybės nuosavoje platformoje, ją integruojant su vienu ar keliais vienu metu iš esamų mobiliojo ryšio operatorių komercinių 4G/LTE, vėliau ir 5G, radijo prieigos tinklų (angl. *Radio Access Network*), suteikiant papildomus įdiegiamus perduodamos informacijos saugumo garantus.** Taip pat svarbu paminėti, kad nevyko jokių diskusijų su RRT dėl VKRT paslaugų apimtys ir realaus dažnių joms poreikio. **VKRT koncepcijos medžiagą ekspertiniame lygmenyje ruošė tik Lietuvos radijo ir televizijos centras (toliau – LRTC).** Toks bendradarbiavimo ir viešos diskusijos trūkumas kelia klausimų dėl tikrųjų VKRT steigimo intencijų. **Įtariame, kad šie planai yra susiję su LRTC ketinimais kurti valstybinį komercinį operatorių.**

Tai būtų ne pirmas kartas, kai LRTC – Susisiekimo ministerijos kontroliuojama pelno siekianti bendrovė, bando, prisidengiant valstybės poreikiais, pradėti teikti komercines paslaugas. Mūsų vertinimu, siekiant pašalinti šį nuolatinį interesų konfliktą, LRTC turėtų būti perduota valdyti kitai ministerijai, pavyzdžiui VRM. **VRM turėtų būti pagrindinė institucija kurianti ir VKRT projektą.** Kadangi VKRT, visų pirma, bus skirtas VRM srities institucijoms – policijai, priešgaisrinei apsaugai ir kitoms tarnyboms.

Čia taip pat svarbu paminėti, kad **dažniai yra valstybės resursas, už kurį valstybė gauna pinigus.** Paskutiniame vykusiaame RRT aukcione dėl dažnių 2G/3G/4G plėtrai operatoriai bendrai už juos sumokėjo apie 30 mln. EUR. **Rezervavus VKRT koncepcijoje nurodytas dažnių juostas, prieš tai neišsiaiškinus realių poreikių, valstybė šias lėšas praras.** Kartu nukentės ir 5G tinklo kokybė Lietuvoje, tai nulems žymių Lietuvos technologinį atsilikimą bei investicijų sumažėjimą. Sumažėjus komercinio spektro pločiui numatoma neigiama įtaka – apie 25-30 %. Dėl šių priežasčių būtina, kad RRT ekspertiškai įvertintų, koks yra realus dažnių VKRT poreikis.

Stebint tokius staigius strateginius pokyčius raštą pasirašiusios organizacijoms bei operatoriams kyla klausimų, **ar su VKRT steigimu, LRTC vaidmeniu šiame procese bei dažnių šiam tinklui rezervavimo planais nėra susijęs ir netikėtas Susisiekimo ministerijos siūlymas keisti RRT valdymo modelį.** Toks pasiūlymas, be jokių išankstinių diskusijų su suinteresuotomis šalimis, buvo įtrauktas į 2020 m. rugsėjo 3 d. registruotą naujos LR Elektroninių ryšių įstatymo redakcijos projektą Nr. 20-12044 (toliau – Projektas). Nors šio projekto rengimą sąlygojo būtinybė iki 2018 m. gruodžio 11 d. perkelti Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą (ES) 2018/1972, **niekaip nesusijusią su RRT valdymu.**

¹ ECC sprendimas (16)02. Nuoroda internete: <https://docdb.cept.org/download/1cad836-23e4/ECCDEC1602.pdf>

Verslo bendruomenė laikosi nuomonės, kad RRT nepriklausomumą garantuoja sąsajų su esamais rinkos dalyviais ar valstybės politiką elektroninių ryšių srityje formuojančiomis valstybės institucijomis nebuvimas, gebėjimai priimti sprendimus pagrįstus ekonominiais, teisiniais bei technologiniais principais bei tinkama profesinė patirtis. RRT ir jos veiklos kokybė yra ypatingai svarbi Lietuvos telekomunikacijų rinkos plėtrai, vartotojams, teikiamų paslaugų kokybei bei kainai, taip pat šalies konkurencingumui bei įvairdžiui tarptautinėje erdvėje. **Tad minėtosios direktyvos perkėlimas neturi būtų pretekstu skubiai ir neišdiskutavus siūlyti RRT valdymo modelio pokyčius.** Šiuo klausimu turi vykti konstruktyvi diskusija, valdymo modelio keitimo iniciatoriai turėtų pateikti konkrečias, duomenimis paremtas, telekomunikacijų sektoriaus reguliavimo problemas bei kartu ieškoti efektyviausių jų sprendimo būdų. O ne tiesiog įtraukti klausimą į nesusijusį projektą, kaip matome dabar.

Apibendrinant, **prašome stabdyti abiejų šių klausimų svarstymą** – atsisakyti plano skubotai rezervuoti dažnius VKRT reikmėms bei Projektu keisti RRT valdymo modelį. **Suformavus naują Vyriausybę prašome peržiūrėti Protokolinį sprendimą ir pavesti VRM, kartu su suinteresuotomis šalimis, parengti VKRT koncepciją.**

Pagarbiai

Asociacijos INFOBALT direktorius

Mindaugas Ubartas

Lietuvos verslo konfederacijos prezidentas

Andrius Romanovskis

Asociacijos Investors' Forum vykdomoji direktorė

Rūta Skyrienė

UAB „Bitė Lietuva“ vykdančiasis direktoriaus

Pranas Kuisys

UAB „Tele2“ Strategijos ir plėtros direktorius

Tadas Bukauskas

Telia Lietuva, AB vadovas

Dan Strömberg